Ч. 209. Неділя 7 жовтня (24 вересня) 1906 Рік XVI.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ —·40

Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ —·90

Поодиноке число 6 с.

Вісти політичні.

З Ради державної. — Події в Росиї.

На вчерашнім засіданю палати послів подав президент палати ґр. Феттер до відомости, що комісия для нагани, якої домагав ся пос. Ончул, задля браку комплєту не могла бути вибрана, отже просив, щоби єї тепер вибрано. Розходило ся о нагану для пос. ґр. Штернберґа, котрий сказав, що Ончула набив хтось на улици по лици. — Пос. Гавайз предложив звістне вже своє пильне внесенє в справі привозу і вивозу рогатої худоби. — Пос. Іро поставив пильне внесенє в справі зниженя податку консумцийного від цукру в гранках і головах з 38 на 26 корон та дальшого зниженя о 10 кор. податку від мілкого цукру.

Міністер рільництва ґр. Авершерґ заявив, що кілька міст звернуло ся до правительства з просьбою о отворенє границі Румунії і Росиї та о виданє заказу вивозу рогатої худоби до Німеччини, але о браку худоби або мяса не може бути бесіди. Противно можна сподівати ся в найблизшім часі значного довозу худоби і безрог. Отвирати же замкнені доси границі було би зі взглядів ветеринарийно-поліцийних дуже небезпечно. Міністер прилучив ся до внесеня пос. Гавайза і пильність внесеня як і само внесенє ухвалено.

Відтак станула на порядку дневнім справа обниженя податку консумцийного від цукру і паралїжованя самовільного підношеня ціни цукру картелями. В справі сій промавляв також міністер скарбу др. Коритовский і сказав, що правительство не має в нинї обовязуючих законах ніякої постанови, на основі котрої міг би виступити против твореня картелїв і впливати на їх діяльність. Проєкт закона, внесений до порішеня сеї справи, не узискав правної сили.

Межи картелем а виміром податку від цукру нема взагалї ніякої звязи а промисловці цукрові заходили ся в послїдних часах дуже около того, щоби завести обниженє податку цукрового з 38 на 26 корон. В справі обниженя того податку міністер займає прихильне становище і уважає обниженє за оправданє. У відповіднім часї переведе єго, але нинї не може сказати, коли то буде. Нинї нема й бесіди о тім, бо було би то скоком в темноту в виду скромної елястичности буджету. То предложенє буде внесене тоді, коли положенє фінансове позволить на той переходовий, вагпий убиток в доходах держави. Справу ту можна залагодити лиш в порозуміню з угорским правительством. Наконець заявив міністер, що не має нічого против того, щоби се внесенє передати комісиї.

Пос. ґр. Штернберґ закинув правительству, що оно стоїть в звязи з всілякими картелями. Міністер Коритовский заперечив тому. Остаточно ухвалено пильність. При голосованю над мерітум внесеня показав ся брак комплєту і засіданє закрито, а слїдуюче назначено на день 12 с. м.

До проєкту закона пос. Сильвестра в справі забезпеченя числа репрезентантів для Німців і Чехів в спільних Делеґациях мають полудневі Славяни поставити внесенє, в котрім жадають установленя репрезентантів для Словінців із Стириї і для Словінців та Хорватів з Побережа.

Вчера радив підкомітет комісиї правничої над справою реформи права супружого. Ухвалено приняти за основу до дискусиї внесенє референта дра Тшана, котрий жадає, щоби предложено комісиї знесенє §. 111 о нерозривности католицких супружеств, а зато відкиненє всіх инших внесень, між ними також і внесеня в справі целїбату сьвящеників. Против виводів Тшана виступив пос. Шепфер, покликуючись на постанови церковні. Нарад над сею справою однак не докінчено.

1)

З подорожий по Австралії.

Після П. Беллярдї'го, П. Фішера, дра Фікка і др. злaдив К. Вербенко.

Нема другої части землї, про котру би знало ся взагалї так мало як про Австралію, а з другої сторони нема другої такої части сьвіта, котра би так як Австралія творила зовсім иньший, зовсім окремий сьвіт про себе. Тут вся природа якась инша, не така як деинде: і люди тут иньші і зьвірята і ростини, ба навіть і сама земля тут якась иньша, а все то разом вяже нас майже безпосередно з тими замерклими часами, коли ледви що почав ся був рід людский на сьвітї. Тут можна ще нинї побачити людий, котрі так ще живуть, як жили наші прапраотцї перед якими шість тисячами літ; тут можна побачити також зьвірята, котрі нам дуже нагадують тоті потвори, літаючі ящірки, які знаходимо иноді закаменїлі в земли, що то нї птиці нї ссучі зьвірята, бо мають дзьоби і зносять яйця а молоденькі, що виклюваються ся з тих яєць, живлять ся молоком матери; тут суть дерева, що не мають тїни, бо листє їх росте рівно з галузєм. Отже в отсей дивний сьвіт, в сторони, де золото найбільшим богатством землї, а крілики найбільшою язвою, хочемо там повести наших читателів.

1. Дещо з історії відкритя Австралії.

Австралія то найдальше від всіх положена часть цілечини, то ніби справдешний конець сьвіта, так далекий, що лиш рідко коли приходить з него якась чутка. Австральска цілечина єсть майже рівно дванайцять разів так велика як Австро-Угорщина, 7,627.832 квадратових кільометрів простору, на котрім живе 3,830.525 людий; найбільша довгота із заходу на вехід виносить 4.100 а найбільша ширина з півночи на полудне 3200 кільометрів.

Португалець Фернандо Маґеллян був перший, котрий перепливаючи через Тихий океан, відкрив острови Лядрони або Маріяни, отже першу землю пятої части сьвіта. Пізнїйше побачено північне побереже теперішної північної Ґвінеї. Щоби переконати ся, чи дійстно там десь на полудни єсть якийсь полудневий або австральский край, вислано з Перу в 1568 р. Мендану і він відкрив острови Маркезас і Санта Круц, де й погиб. Єго наслїдник Квірос відкрив в дальшій дорозї найбільший з Каролїньских островів Панапе, а єго товариш Торрес відкрив знов пролив, названий по єго імени. Однак всї тоті відкритя держано у великій тайнї.

Аж коли Голяндцї осїли на Яві, розійшла ся по Европі чутка о відкритю нової пятої части сьвіта. Від 1605 р. висилано з Батавії експедиції, котрі довели до відкритя північного і полудново-західного побережа австральскої цілечини, котру від тої пори називано довгий час а часом ще й нинї Новою Голяндиєю. З того часу звістні такі імена як Карпентарія, Вандіемен, де Віттс і т. д. В 1642 р. вислав був ґенеральний ґубернатор Антеніо Ван Діємен славного голяндского мореплавця Абеля Тасмана, щоби відшукав полудневий край, бо доси було знане лиш північно-західне побереже назване Новою Голяндиєю. Він пливучи від острова сьв. Маврикія відкрив 24. падолиста 1624 р. західне побереже острова, котрий тепер називаємо по єго імени а котрий він назвав був краєм Ван Діємена. Пливучи дальше відкрив він західну сторону Нової Зеляндиї, котру він уважав за полудневу часть австральскої цілечини. Висланий другий раз в 1644 р. переконав ся він, що Нова Ґвінея не держить ся зовсім цілечини. Відкриті побережа не дуже заохочували до дальших і так справа спочила аж на 125 літ.

В 1769 р. одержало було наукове товариство від бритийскої адміралїції один корабель до розпорядимости і вислало на нім капітана Кука до оглядиня переходу планети Венус через кружок сонця; він станув дня 13. цьвітня в Таґіті, оплив до кінця марта 1770 цілу Нову Зеляндию, відкрив т. зв. пролив Кука а дня 19. цьвітня вехідне побереже Австралії, котре він назвав Новим полудневим Валєсом. Так отже поправдї лиш Тасман і Кук відкрили пяту часть сьвіта. В Анґлії постановлено опісля в 1786 р., щоби відкрите нове побереже кольонїзувати і насамперед висилати туди злочинців на заточенє. Під проводом капітана Артура Філїпа, котрого іменовано ґубернатором і головним командантом в Новім полудневім Валєсї, причалила дня 18. січня 1788 р. анґлійска ескадра до австральского побережа з 778 злочинцями, котрих поселено недалеко нинїшного міста Сідне. Дня 7. лютого установлено там для кольонії впорядковане правительство і означено границї кольонії.

Великої сензациї в сьвіті політичнім і фінансовім наробило оголошенє в париській ґазеті меморияду российского міністра фінансів Коковцева предложеного президентови міністрів Столипинови, в котрім Коковцев виказує дуже сумне положенє фінансове Росиї та радить уникати всяких перступлень кредитів в поодиноких ресортах, особливо в управі военній. Прошу вас — пише Коковцев — розважте ситуацию поважно і уникайте нових видатків. Я можу уйти всякої одвічальности лиш тоді, коли завчасу зверну увагу на неуникнимі комплікациї, против котрих єсть безсильною добра воля і хоч би найбільший талант міністра фінансів. Рік 1905 — так доказує Коковцев — закінчив ся дефіцитом 481,100.000 рублів, поминувши не покриті видатки в сумі 180 міліонів з попередного року і не рахуючи амортизациї державних бонів в сумі 150 міліонів. То єсть величезний дефіцит в сумі 811 міліонів рублів. Коковцев доказує дальше, що на покритє видатків сего року і оставших ще з тамтого має всего лиш 836 міліонів рублів і обчисляє остаточно, що сей рік кінчить ся з величезним дефіцитом в сумі 155 міліонів рублів, та каже наконець: Я не можу поправити ситуациї і не маю средств до розпорядимости, щоби вдоволити новим вимогам.

В Росиї побоюють ся, що дня 17 (30) жовтня яко в роковини виданя царского маніфесту готові вибухнути великі розрухи, а хоч революционери не мають на стілько сили, щоби зробити повстанє, то все-таки готові особливо по великих містах викликати небезпечні розрухи. Президент міністрів Столипин, котрий по знищеню его віллї мешкає в царскій палаті, в Зимнім двірци, знайшов там карточку зі слідуючою погрозою: „Нас було 18. Одного поставлено перед военний суд і страчено, другий стоїть перед судом за убитє ґенерала Козлова, три погибли на аптикарскім острові. Нас єсть ще 13". — Столипинови радить родина і приятелї, щоби виїхав за границю.

Новинки.

Львів, дня 6-го жовтня 1906

— **Іменованя.** П. Намістник іменував асистента рахункового, Антона Березїньского, офицпялом, а официяла провіянтового III. кл. магазину провіянтового у Львові, Еміля Пентера і практиканта рахункового, Йосифа Фрідля, асистентами рахунковими в департаменті рахунковім Намістництва.

— **Лови в Мізуни.** Найд. Архікн. Леопольд Сальватор перебуває тепер в Мізуни, в долиньскім повіті з ловецкою дружиною на ловах. Дня 30-го вересня був Архікнязь на торжественнім богослуженю в церкві в Старім Мізуни, а відтак взяв участь в обіді данім в его честь зарядом лїсів і домен скарбових в Мізуни. Лови, як доси, удали ся. Убито доси 10 оленїв, з котрих Архікнязь убив 2, кн. Кобурґский 2, а прочі участники по одьім. Архікнязь виїзджає нинї з Мізуня.

— **Дрібні вісти.** В Коропци, бучацкого повіта, будуть дня 7 с. м. о 3 год. перші загальні збори „Руської господарскої спілки". — У книговодця п. Макс. Крампнера при ул. Клепарівскій ч. 2 вкрали невислїджені доси злодії бриляптові ковтки вартости 100 корон, а крім того срібну заставу столову і дорогоцінности, все разом вартости около 1000 корон. — В Радомисли над Сяном орґанізує ся перша в краю пожарна сторожа зложена з жінок, бо мужчини з того міста виїздять на роботу. — Воздушна труба наробила в Новім Орлеанї (північна Америка) великої шкоди; кілька домів завалило ся. — У Філядельфії завалила ся в наслідок вибуху ґазу до осьвітлюваня часть тунелю, який тепер будує ся, при чім згинуло 7 осіб а 12 єсть зранених.

— **Хоральна проба „Львівского Бояна"** відбуде ся ві второк 9 жовтня о 7 год. вечером. Видїл просить о численну участь. Заразом відбудуть ся вписи нових членів. Сего року обняв управу „музичного кружка" „Льв. Бояна" професор „Висшого муз. інститута" п. А. Должицкий. В імени его просить видїл всїх панів, що управляють гру на смичкових інструментах, щоби зволили зголошувати ся до голови „Льв. Бояна", проф. А. Вахняпина в годинах 10—1 і 3—5 в „Вис. муз. інститутї" при ул. Вірменьскій ч. 2 I. поверх.

— **З „Висшого музичного Інститута".** Вписи на науку гри на фортепянї і скрипці приймає ще заєдно дирекция Інститута що дня в годинах від 10—1 і від 3—5 по полудни.

— **Сензациї судові.** Вердикт суду присяжних у Львові, виданий тамтої суботи вечером а засуджуючий двох мужчин і дві женщини з Топорова на кару смерти через повішенє, трибунал застановив. В недїлю поставлено лаві присяжних инші питаня, котрі присяжні вже лиш в части затвердили а відтак видано вирок засуджуючий Стефана Бішка на 15 лїт тяжкої вязниці а Горбача, Ксеньку Желїзко і Антонію Бішка за участь в убийстві на 8 лїт тяжкої вязниці. Прокуратория має внести жалобу неважности. — Друга сензация стала ся знов в Тернополи. Там, як звістно, ставав перед судом бувший поборець податковий Фр. Дудзіньский, котрий через 27 літ без перешкоди допускав ся спроневірень гроший податкових. Суд присяжних, мимо того, що Дудзіньский признав ся, видав вердикт увільняючий, виходячи з того переконаня, що лиш брак контролі позволив єму допускати ся спроневірень через 27 лїт. — Не вже брак контролї або дозору позволяє спроневірювати або красти? Здає ся, що й сей вирок буде знесений.

Телеґрами.

Відень 6 жовтня. С. В. Цїсар буде в понедїлок уділяти авдиенций.

Будапешт 6 жовтня. Президент міністрів др. Векерле заявив в розмові з членом редакциї Budap. Hirlap, що по укінченю переговорів обох комісий фахових настануть рішаючі наради обох правительств в справах засадничих. Тоді покаже ся борзо, чи можна буде порозуміти ся, чи може противности суть того рода, що не дадуть ся вирівнати. Президент міністрів уповажнив заступника згаданої ґазети до заявленя, що через цїлий час єствованя кабінету межи членами его не було анї в справах засадничих анї в підрядних ніякої ріжниці гадок.

Варшава 6 жовтня. Вчера рано підчас веденя двох арештованих людий до арешту, якийсь прохожий стрілив кілька разів до патрулї. В тій хвили арештовані почали також стріляти. Патруля відповіла огнем. Убито 1 арештованого а 1 вояк і 1 арештований зранені на смерть.

Петербург 6 жовтня. В 55 полку фінляндскім, що стоїть залогою в Вільмансштранд зробили официри ревізию в касарни і знайшли всїлякі письма взиваючі до бунту. Особливо показали ся скомпромітовані капельмайстер і один Фінляндець, котрих арештовано.

Петербург 6 жовтня. Урядова петербурґска Аґенция телеґрафічна оповіщує: „Temps" оголосила письмо міністра Коковцева до президента кабінету Столипина і на основі того письма робить песимістичні висновки о фінансовім положеню Росиї, та гадає, що після заяви Коковцева єсть неможливе замкнене рахунків без кількадесятиміліонового дефіциту.

Як опісля відбували ся дальші відкритя і походи в глубину краю, се лишаємо тут на боці; лиш про один такий похід, котрий нещасливо закінчив ся, розкажемо тут дещо коротенько. В 1860 р. вибрала ся була експедиция під проводом Роберта О'Гара Бурке в супроводі астронома Віллься, лікаря Беклєра, природослідника Бекера і др., всїх разом около 30 людий з 25 верблюдами і 25 кіньми, щоби вийшовши з міста Мельбурн, перейти в ширш цїлу цїлечнину з полудня на північ. Цїле товариство поділило ся було на три части, з котрих одна другу мали підпирати, коли би були змушені вертати. Бурке, Вілльс, Кінґ і Ґрей дійшли були в лютім 1861 р. аж до побережа заливу Карпентарія, але аж над саме море не могли піти і вернули ся назад до другого віддїлу. Дня 21. цьвітня прийшли они до місця, де стояв той віддїл, але вже его не застали. З голоду і браку води згинули они всї крім Кінґа, котрого в вересни того року удало ся відшукати між туземцями так знидїлого, що була на нїм лиш шкіра й кости. Згадати би ще, що коли австрийска фреґата „Новара" в 1859 р. відбувала наукову подорож довкола сьвіта, віденьский учений, проф. Гохштедтер, описав тоді дуже основно острови Нової Зеляндиї.

2. Австральські великі міста.

Авбенні — залив короля Юрия! — Ще яких 4—5 днів дороги вздовж пустого полудневого побережа пятої части сьвіта, і станемо, що осягнемо найблизшу цїль нашої подорожі — **Аделяйде**. Пароход північно-німецкого Льойда устроєний зі всякими вигодами, ввічливість его официрів і залоги помогли нам — що правда — лекше зносити всїлякі прикрости подорожі, але ми таки раді, коли наконець явив ся перед нашими очима подовгастий острови Кенґуру а ми поволи запливали до просторого заливу сьв. Вінкентия, на котрого вехіднім побережу знаходить ся Порт Аделяйде, пристань полудново-австральської столиці.

Всюди тут дуже ріжнородне житє і вельми великий рух. Пароход причалює і небавком по жвавій їздї стаємо в Аделяйде. Місто, опершись на лїсисті горби, тягне ся дуже далеко; своїми величавими будівлями і широкими простими улицями робить враженє справедшного великого міста. Хоч само місто має лиш 40.000 жителів, то все-таки довкола него тягнуть ся підгородя, в котрих жиє більше як вдвоє тілько людий. Аделяйде зі всїх австральських міст розвивало ся найповолійше — в 1836 р. проголошено тут кольонію — зато основане оно солїднїйше і кріпше, не так як „цариця полудня", місто Мельбурн, що подобає на штучно виплекану цьвітку, котру трохи холоднїйший вітер зараз зварить і зломить, як то було н. пр. по великім банкротстві в 1893 р., коли то із сего міста винесло ся 43.000 людий.

Німці сьміють ся з Чехів і кажуть, що коли Колюмб відкрив Америку і перший раз станув на Американьскій земли, прийшов якийсь чоловік і промовив до него по чески та сказав: „І ми тут, пане Колюмбе!" Здає ся, що то не так було, що Німці умисно помішали Австралію з Америкою а свою вдачливість звалюють на Чехів. Бо й де в сьвіті нема вже Німців? Навіть і в Австралії та на Новій Зеляндии, хоч се перворядні кольониї анґлїйскі, повно Німців. Та й в Аделяйде їх повно, а скоро они де вже осядуть, то безперечно поліцмайстром в місті мусить бути Німець. В Аделяйді мають Німці свого поліцмайстра, своїх членів парляменту, свою ґазету і свій клюбовий будинок, що належить до найкрасших в місті, та й директор ботанічного города також Німець. В прочім може й не дивота: Німці і Анґлїйцї то своляки, Ґермани, що уміють однаково загарбувати чужі землї і з податливих людий, хоч би й не дикунів, робити невільників. Але де Німці, там мусить бути зараз і їх „ферайни" — товариства; та й в Аделяйде їх сцоро. Ще того самого дня по приїздї до міста пішли ми на концерт німецкого товариства співацкого, а відтак були на вечери в реставрациї, де грала німецка музика.

(Дальше буде).

Отже ми уповажнені заявити, що міністер скарбу в листі до Столипина повторив то само, що вже кілька разів підносив, і що сказав супротив репрезентанта редакциї ґазети „Journal“ а о чім тота часопись писала.

Коковцев в своїм листі мав на оці лиш звернути увагу на то, щоби не роблено нових, непредвиджених в буджеті видатків в буджеті, бо таке переступлене, як в кождій державі, творить небезпечність для рівноваги буджету. Також і рада державна прихильна до того погляду міністра фінансів. Крім того суть причини до виданя користного суду що до положеня фінансів Росиї.

Уфа 6 жовтня. (П. Аґ.) Оногди о 8 год. вечером 40 узброєних людий напало на поізд почтовий близько моста на ріці Бела. Напастники задержали поїзд, убили одного вояка і ранили двох касиєрів зелізничих а відтак забрали 200.000 рублів і втекли.

Твер 6 жовтня. (П. А.) Вчера по полудни 7 розбишаків напало на віз почтовий їдучий з Бонсівки. Розбишаки убили візника і кондуктора, зрабували 5111 рублів і втекли.

Київ 6 вересня. Козаки, войско і поліция окружили будинок політехніки і зревідували всіх студентів що там були і помешканя возьних.

Париж 6 жовтня. Тайний рапорт Коковцева до Столипина зробив тут велике вражінє. Рента росийска упала знову на тутешній біржи.

Господарство, гиґієна, вихованє.

— Кілька слів про копанє і прятанє бараболь. При копаню бараболь треба передовсім на то зважати, щоби їх добре обчищувати з землї; щоби відкидати на бік надгнилі і попеєретинані бараболї, складати їх на купку і спрятати з поля. На поли треба добре позазбирувати всї бараболї; длятого треба поле добре заскородити боронами і ті бараболї, що при тій роботі вийдуть ще на верх, повизбирувати. Наконець треба ще поле зорати і за плугом визбирувати бараболї. При прятаню бараболь на зиму треба зважати на то, щоби они були о скілько можна сухі. Коли бараболї суть мокрі, то треба їх розгорнути і лишити так, щоби висхли. Прятати бараболї найлїпше не в глубокі ями, анї не в купи зовсім верх землї, але в трохи вкопані в землю купи. На меншу скількість бараболь робить ся круглї купи, на більшу подовгасті. В тій цїли викопує ся яму на пів або на три чверти метра глубоко, береги в них робить ся трохи косо спадисті, так, щоби яма в горі була трохи ширша як в споді, спід ями і береги вистелює ся верствою соломи, або сухого листя, також сосновим четинєм або висипує ся попелом, а на то складає ся бараболї в стіжок на півтора метра високий і так лишає ся на кілька днів невкритими, розуміє ся, коли красна погода. Коли підосхли, вкриває ся їх тонкою верствою соломи з околотів, на котру можна ще дати верству сухого листя, а на то приходить тонка верства землї, котру приплескує ся лопатою. Під таким легким накритєм позістає бараболя, аж доки не возьме мороз; за той час може она в купі підосхнути. Скоро возьме мороз, вкриває ся ей грубшою верствою землї, оттак на яких 35 центим., а на вершку робить ся ще один або два комини, після величини купи. В тій цїли збиває ся чотири дощинки разом так, щоби отвір в них був на 10 центиметрів і вкладає ся комин так глубоко, щоби досягав аж до бараболь. Замість такого комина можна ужити також дреноної рури. Ті комини затикає ся скрутликами соломи або клоча і в часї погоди відтикає ся їх. Щоби вода не затікала до бараболь, копає ся доокола купи ровець, з котрого земля служить до вкриваня купи. — Щоби бараболї на насїнє добре перезимували, треба їх розгорнути на сонци і часто обертати, щоби добре позеленїли від сонця; они тогди витримають мороз та не будуть кільчити ся анї в пивници анї в ямі. В лютім треба їх розгорнути в яснім і теплім місци, а тогди они будуть борзо кільчити ся, засаджені посходять на борзї, а бараболї з них будуть пересїчно більші і рівномірнїйші.

— Квашене капусти. Квашена капуста має дуже велике значінє в господарстві, бо служить не лиш на дуже добру, здорову і поживну страву через цїлу зиму, але приносить ще й гроші, бо ей можна в місті добре продавати. Нині вже й в нашім краю зрозуміли добре значінє квашеня капусти та взяли ся до роботи на спосіб нїмецкий, фабричний — з яким успіхом, того не знаємо, але певно, що страти не буде, бо можна доставляти хоч би лиш для войска і до реставраций та готелїв. В Нїмеччинї суть вже дуже давно фабрики, що квасять капусту і продають єї бочівками. Одна така фабрика єсть в Віттельборн, що вираблює по 10 до 15.000 метричних сотнарів, а друга фабрика спілкова у Вікрат в реньскій провінциї перерабляє на день по звиш 200 сотнарів капусти і розсилає готової около 3000 бочівок. Се щось значить! Та не о фабричне квашене нам тут розходить ся, а о квашене для домашного ужитку, о чім кожда господиня повинна памятати, хоч би й не мала власної капусти. Купити а наквасити; буде велика вигода на цїлу зиму. — Квасити капусту не так трудно: Насамперед треба злагодити бочку, добре єї випарити і вимити та намочити, щоби добре затягнула ся і не текла. Відтак оббирає ся головки з зеленого грубого листя, розрізує ся на четверо, вирізує ся качан (качан треба вирізувати, бо капуста буде делїкатнїйша — качани може й корова з'їсти) та шаткує ся на шатківници (або й січе ся ножем), лиш топенько, а відповідно до того треба уставити ножі на шатківници. Тонко пошатковану і без качанів капусту можна борше і лїпше на торзї продати. Пошаткованую капусту солить ся, причім рахує ся на 40 головок середної величини пів кільо соли та домішує ся, як хто любить, трошки кмену. Дно бочки вистелює ся відтак більшими листочками капусти і на них устелює ся рівномірно пошаткованую капусту, котру відтак убиває ся довбнями (не толочити босими ногами, як то у нас декуди роблять!) і так наповняє ся бочку аж під сам верх. Можна ще покласти в бочцї кілька верств головок на крижівки і цїлі яблока. Повну і добре убиту довбнею бочку вкриває ся чистим платком, кладе ся на ню чисте денце а на нїм тяжкий камінь та лишає ся бочку в теплім місци, щоби капуста кисла. Коли вже укисне стілько, що стратить гіркість, треба викотити бочку в холодне місце, щоби капуста не перекисла, а відтак єї від часу до часу очищувати.

Шкарлятина. В теперішну пору, коли шкарлятина виступає досить грізно не лиш у Львові але й декуди на провінциї, не від річи буде сказати тут дещо про сю небезпечну особливо для дїтий хоробу. Шкарлятина то дуже зараслива хороба, котра як пошесть находить на цїлі села і міста та забирає множество дїтий. Причиною сеї пошести єсть якийсь заразник, котрого доси ще ніхто не знає. Вислїджено лиш то, що він знаходить ся у випарах тїла і в мочи та що найскорше приймає ся у дїтий, старші особи, хоч би ним і заразили ся, легше перебувають недугу. Шкарлятина не проявляє ся зараз по зараженю, але аж четвертого або й семого дня. За той час недужий чує лиш якусь загальну утому, щось єму хибує, але він сам не знає, що; аж четвертого або шестого дня дістає дрожи і горячки, сильного болю голови і збирає ся єму на блюволу. Горячка доходить до 40 степенїв; недужий не може спати, говорить в горячцї, або спить без памяти, а навіть дістає конвульсий. Рівночасно опухають горло і т. зв. мікдалки в нїм та стають аж темночервоні. Недужий чує біль в горлї і не може проликати. В день або два по сих проявах приходить висипка; зразу малї червоні пятна на шиї, грудех, руках і ногах, котрі відтак спливають ся разом і творять великі, червоні пятна шкарлатної або червоної як малини барви (від сеї барви і назва недуги „шкарлятина“). Висипка буває горяча і суха а пятна трохи напухають; она триває звичайно три днї, і до 24 або 36 годин розширює ся по цїлім тїлї. Горячка і опухнене в горлї не попускають, аж коли висипка зачинає блїднути і уступати. Опісля зачинає шкіра лущити ся, що триває 8 до 14 днїв. При нормальним ході недуги кінчить ся она до трох або чотирох недїль. Шкарлятина тим небезпечнїйша, коли до неї прилучать ся ще якісь другі недуги н. пр. дифтерия, запаленє т. зв. лїмфатичних желез, пирок і т. д. Шкарлятина вибухає найчастїйше в осени і на весну. Коли та пошесть де проявить ся, то передовсїм треба зважати на то, щоби дїти не заразили ся. Школу треба безусловно замкнути, а дїтий не пускати до суєідів. Старші особи повинні також на то зважати, щоби не занести зарази між свої дїти. Недужу дитину треба дуже вкривати; треба старати ся, щоби в хатї був сьвіжий, холодний воздух, дитині давати молока і потравки та взагалї легко стравної поживи а до питя квасковатої лїмонади. Також добре єсть змивати тїло лїтною водою. Коли шкіра зачне лущити ся, добре єсть мастити єї оливою або несоленим смальцом. По перебутій недузї не треба дїтий пускати зараз на двір; нехай ще зо дві недїлї не виходять. Яко ліки служать хінїна і антипірина, але лиш лїкар може їх приписати і длятого треба конче зараз в самім початку зарадити ся лїкаря.

— **Цїна збіжа у Львові дня 5 жовтня:** Цїна в коронах за 50 кільо у Львові. — Пшениця 7·50 до 7·70; жито 5·60 до 5·80; овес 6·50 до 6·70; ячмінь пашний 5·50 до ·575; ячмінь броварний 6·40 до 7·—; ріпак —·— до —·—; льнянка —·— до —·—; горох до варепя 8·— до 9·—; вика 5·60 до 6·—; бобик 5·50 до 5·75; гречка —— до —·—: кукурудза стара —·— до —·—; хміль за 56 кільо —·— до —·—; конюшина червона 45·— до 55·—; конюшина біла 30·— до 45·—; конюшина шведска 50·— до 65·—; тимотка —·— до —·—.

НАДІСЛАНЕ.

— **Лише 1 корону** стоїть річник 1905 „ДОБРИХ РАД“. Зміст: 388 порад, 94 рисунків, 101 дописів, а 138 поучаючих афоризмів.— Річники з минувших лїт продають ся за половину цїни. — Передплата на 1906 рік 2 К. Адреса: „Добрі Ради“ — Стрілецкий Кут (Буковина).

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

ОГОЛОШЕНЯ.

З друкарнї В. Лозиньского, під зарядом І. Недопади. (Телефона ч. 527).